Oponentský posudok dizertačnej práce MgA. Mgr. Veroniky Lukášovej.

Dizertačná práca doktorandky Veroniky Lukášovej „Posvítit si do tmy“ má tendenciu obsiahnuť problematiku vzťahu umenia a vedy s fokusovaním na médium fotografie, predovšetkým s dominanciou zobrazovania časticovej fyziky. Doktorandka ukotvuje túto problematiku do súčasného kultúrneho kontextu, vzájomného prelínania tohto vzťahu, vnímania pojmu zobrazovania vo vede a v umení.

Téma dizertačnej práce je nespochybniteľne aktuálna vo vzťahu so súčasným smerovaním umenia a aj v súvislosti s fotografiou, ktorá je od začiatku jej vynálezu vo vzťahu permanentne akcelerujúcom a vytvárajúcom silný interdisciplinárny dialóg. Preto oceňujem, že si doktorandka vybrala tému na jednej strane aktuálnu, ale zároveň so silným historickým kontextom vo vzťahu k médiu fotografie. Konfrontácia so súčasným obdobím, kedy sa technický obraz stáva čoraz viac dominantným v umení, v kultúre a samozrejme vo vede, má jeho vývoj nezastupiteľné miesto. Je preto dôležité doktorandkin teoretický, ale aj praktický výskum vnímať ako snahu hľadať budúcnosť v umení cez interdisciplinaritu. Aktuálnosť témy si doktorandka jasne uvedomuje cez jej vlastnú skúsenosť z dlhodobého pohybovania sa v anglo-americkom priestore, cez narastajúci počet umelcov tvoriacich na hranici tohto priestoru, ale aj cez snahu zo strany vedcov viesť dialóg s umením, čo vo veľkej miere uvádza aj v jednotlivých kapitolách. Vyzdvihujem jej potrebu vyvolávania diskusii na túto tému, k čomu chce prispievať aj vlastnou angažovanosťou a umeleckými projektami. Práve jej angažovanosť v rámci tohto interdisciplinárneho dialógu v kurátorskej, organizačnej a v neposlednom rade aj v umeleckej sfére by mohla viac obohatiť intenzívnejšie prepojenie lokálnejšieho stredoeurópskeho kontextu s anglo-americkým priestorom.

Cieľom doktorandky, ktorý si stanovila, bolo poukázať na rolu vedy v umení, ktorá ako sama uvádza je dynamická, nejednoznačná a premenlivá, a zároveň poukazuje na to, ako sa tento vzťah za posledných dvadsať rokov zmenil. Cieľom je aj prispieť svojim výstupom polemiku, diskusiu, či nájsť ďalšie východiská k diskusii tohto vzájomného interdisciplinárneho vzťahu v 21. storočí. Doktorandka v rámci svojho cieľa poukázať na rolu vedy v umení dokázala vo svojom teoretickom výskume zmapovať relevantnú literatúru, kurátorské projekty, či umelcov, čo tvorilo jej zásadnú východiskovú platformu pre danú prácu a vytvorila ucelený informačný zdroj k tejto téme so zdrojovou anglo-americkou literatúrou a umeleckou scénou, čo sama uvádza v úvode práce. Chcela by som v tejto súvislosti podotknúť, že je škoda, ak cieľom bolo aj

prispieť a obohatiť, či vyvolať diskusiu k tejto problematike, prečo doktorandka nevyužila viac vo svojom teoretickom výskume skúsenosť, že sa pohybuje a pozná umeleckú scénu už spomínaného anglo-amerického priestoru so stredoeurópskym kontextom, alebo aspoň českým kontextom, možno len uvedením viacerých príkladov, alebo vyjadrením názoru doktorandky. Nakoľko si myslím, že táto téma nemá geografické hranice, najmä v Európe, mohol to byť veľmi významný a obohacujúci prínos do tejto problematiky. Samozrejme, že v našom priestore možno ešte chýbajú ucelené teoretické štúdie, alebo autori, ktorí by sa dominantne tejto téme venovali, napriek tomu by bolo prínosné zmapovať a uviesť aspoň čiastkové aktivity v našom geopolitickom priestore do súvislostí. V rámci umeleckého výskumu sa doktorandke podarilo veľmi dobre nadviazať dialóg s vedeckým prostredím, najmä dialóg s fyzikom Mgr. Zbyňkom Češkom, čo potvrdzuje intenzívny záujem o prepojenie teoretického a umeleckého výskumu. Tento intenzívny dialóg určite priniesol doktorandke množstvo poznatkov najmä z oblasti zobrazovania už spomínanej časticovej fyziky, nakoľko je to čitateľné v kapitolách, ktoré sa sústreďujú na dominanciu vedomostí z tejto oblasti. Zároveň v umeleckom výskume umožnili tieto poznatky doktorandke nové kreatívne smerovanie vo vizuálnej stratégie, čo je v umeleckom výskume jeden z dôležitých cieľov.

Zvolený postup doktorandky v dizertačnej práci má jasne logický charakter a spĺňa štandardné a logické rozčlenenie do jednorlivých kapitol a podkapitol. Ůvodná kapitola „Posvítit si do tmy“ spĺňa všetky požadované časti „Úvod“, „Východiská“ a „Současný stav problematiky“, čím navedie čitateľa do témy. Druhá kapitola „Vztah umění a vědy v doméně zobrazení“ sa silne opiera o analýzy Bruna Latoura a jeho pojemu Iconoclash (a zároveň názvu dôležitého kurátorského konceptu výstavy z roku 2002) a piatich definícii autorkou voľne preloženého pojmu „Střety obrazu“. Kapitola pokračuje ďalšími teoretickými analýzami pojmov „art“ verzus „non-art“, kedy si doktorandka za základ textu zvolila dielo historika umenia Jamesa Elkinsa a jeho knihu Doména zobrazení. V celej kapitole doktorandka na základe dobre zvolenej literatúry objasňuje pojmovosť a vzájomné vzťahy v súvislosti s vývojom zobrazovania a so snahou konfrontácie názorov ďalších autorov zaujímajúcich sa o teóriu zobrazovania. V tejto kapitole naozaj oceňujem doktorandkinu snahu vytvoriť text na báze teoretických diskurzov z 21. storočia. Tretiu kapitolu doktorandka sústredila plne na problematiku zobrazovania cez médium fotografie a vzťah s vedou cez historický kontext od vzniku vynálezu fotografie, s uvádzaním dobre zvolených autorov a výstavných projektov

kurátorov. Veľmi dobrá je práca s literatúrou a zhromaždenými informáciami. Samozrejme, vždy sa dá doktorandovi vyčítať, že nespomenul tohto alebo onoho autora, ale v rámci štruktúry textu a jeho dobrej čitateľnosti je to irelevantné. Pokračovanie štvrtej kapitoly „Zobrazení subatomárna“ a piatej kapitoly „Protipól vědy“ je v porovnaní s predchádzajúcimi kapitolami ťažšie čitateľné a v niektorých pasážach rozstrieštené, a to z môjho hľadiska zbytočným rozčleňovaním do podkapitol, ktoré majú len pár riadkovú informáciu o jednotlivých pojmoch (napr. strana 69 až 73). Potom pôsobia podkapitoly ako slovník pojmov, ktorý mohol byť sústredený do jednej kapitoly a čitateľa by tak nemiatol a nerozsekával sústredenie na obsah plynulého textu. Vyzdvihujem však doktorandkin teoretický výskum a zoskupenie takého obrovského množstva relevantných informácii z oblasti fyziky, čím jej ďakujem za obohatenie mojich znalostí, ďalej vyzdvihujem uvádzanie množstva jednotlivých súčasných umelcov, ktorí aktuálne pracujú s vedeckým zobrazením v umení, uvedením množstva spoluprác s vedeckými organizáciami s umením. Práve asi vniesť toto množstvo aktuálnych informácii, teórii a autorov do súvislého čtitelného textu je to najnáročnejšie. Avšak napriek tejto výtke prínos tejto dizertačnej práce nijako neutrpel.

Práca ako celok je naozaj bohatým informačným zdrojom cez teóriu zobrazovania a teóriu najaktuálnejších pojmov v rámci vzťahu vedy a umenia s uvedením autorov anglo-amerického prostredia. Ako som už spomínala, najcennejšie je pre autora umelca, že tento teoretický výskum mu priniesol progres v umeleckom výskume. Po čiastkových úvodných experimentoch autorka vytvorila ucelené inštalácie, ktoré sú dokumentované v dizertačnej práci za posledné dva roky. Uvedené projekty sú výsledkom dobrej spolupráce s využitím vedeckých poznatkov, a je to zároveň aj najprogresívnejší prínos doktorandky na umeleckú scénu. Samozrejme, tento progres má obrovský potenciál rozvoja pre autorku do ďalšieho obdobia jej umeleckej činnosti.

Vo formálnej stránke práce som nenašla nedostatky a ku jazykovej úrovni, až na pár (3-4 krát) chýbajúcich písmen v slove, sa neviem kompetentne vyjadriť, nakoľko český jazyk som neštudovala, ale v porovnaní s prácami, ktoré som doteraz mala možnosť posudzovať, je na štandardnej úrovni.

Práca Mgr. Veroniky Lukášovej splňuje požiadavky kladené na dizertačnú prácu v danom odbore a doporučujem udelenie akademického titulu PhD.

doc. Mgr.art. Jana Hojstričová, ArtD.